

BORGARTING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 08.01.2013

Saksnr.: 12-162347SAK-BORG/04

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagdommer

Peter L. Bernhardt
Sveinung Koslung
Ole Nyfløt

Siktet

Steingrim Wolland

Advokat Hermann
Skard

Påtalemyndighet

Økokrim

Jens Halvard Backe

Saken gjelder krav om utlevering av materiale i påtalemyndighetens besittelse i form av speilkopi av innholdet på Steingrim Wollands databærere. Wolland, som tidligere har utøvd advokatvirksomhet, er av Økokrim siktet for medvirkning til grovt bedrageri ved låneopptak i forbindelse med kjøp av fast eiendom, og for to tilfeller av bedrageri ved formidling, kjøp og salg av kunst, jf. straffeloven § 270 jf. § 271.

Det er tatt ut tiltale for låneopptaksbedrageriet, og hovedforhandling til behandling av tiltalen fant sted i Oslo tingrett fra 10. desember 2013, og dom forventes avsagt 10. januar 2013. Saken knytter seg til angivelige bedragerier ved omsetning av kunst og har utgangspunkt i beslag av elektronisk lagret materiale, nærmere bestemt dokumenter på siktedes databærer(e).

Innholdet på databæreren/-ne er speilkopiert og databæreren/-ne er tilbakelevert siktede. Materialet, som ifølge siktede omfattes av bevisforbudet i straffeprosessloven § 204 jf. § 119, ble tatt med etter en ransaking hos Wolland i 2010.

Den 5. januar 2011 begjærte Økokrim Oslo tingretts gjennomgang og utlevering av utvalgte deler av materialet på speilkopien som beslag i straffesaken mot siktede etter straffeprosessloven § 205 tredje ledd. Gjenstand for tingrettens gjennomgang var om lag 2300 av angivelig flere titusen talls dokumentfiler som var identifisert på speilkopien. Oslo tingrett avgjorde begjæringen i kjennelse 10. mai 2012 med slik slutning:

1. Dokumenter på USB-minnepinne merket "A" utleveres ikke.
2. Dokumenter på USB-minnepinne merket "B" utleveres.
3. Beslag CD-1 og CD-2-1 – Pose 900212413 utleveres ikke.
4. Papirkopi av kontoutskrift for bedriftskonto utleveres.
5. Papirkopi av kontoutskrift for klientkonto utleveres ikke.
6. Beslag CD-9 – Pose 900212416 utleveres ikke.
7. Beslag 1 – Pose 900212389 utleveres ikke.
8. Beslag C-3-4 – Pose 91-517530 – Mappe A utleveres ikke.
9. Beslag C-3-4 – Pose 91-517530 – Mappe B utleveres.
10. Beslag C-3-6 – Pose 91-517532 – Mappe A utleveres ikke.
11. Beslag C-3-6 – Pose 91-517532 – Mappe B utleveres.
12. Beslag C-4-2 – Pose 91-517531 – Mappe A utleveres ikke.

13. Beslag C-2-1 – Pose A.2-0002107 – Mappe B utleveres.
14. Beslag C-3-5 – Pose A.2-0002108 – Mappe A utleveres ikke.
15. Beslag C-8 – Pose 900212427 – Mappe B utleveres.

Kjennelsen ble etter begge parters anke omgjort i siktedes favør på ett punkt, punkt 4 i slutningen (det var ellers av ham anket over punktene 2, 9, 11 og 13 i slutningen), ved Borgarting lagmannsretts kjennelse 4. september 2012, som for øvrig avviste påtalemyndighetens anke over punkt 5 som for sent fremsatt.

Etter siktedes anke ble lagmannsrettens kjennelse delvis opphevet i Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse 26. oktober 2012. Etter ankeutvalgets avgjørelse er punktene 4 og 5 rettskraftig avgjort. Etter opphevelsen i ankeutvalget har Borgarting lagmannsrett behandlet saken på nytt og treffer avgjørelse samme dag som kjennelsen i saken her avsies (sak nr. 12-177075SAK-BORG/04).

I nærværende sak begjærte Wolland ved advokat Herman Skard 11. juni 2012 alt materiale i Økokrims besittelse utlevert. Oslo tingrett avsa 18. september 2012 kjennelse med slik slutning:

1. Følgende dokumenter i Oslo tingretts sak nr. 11-002322ENE-OTIR/08 tilbakeleveres til Steingrim Wolland:
  - Dokumenter på USB-minnepinne merket "A"
  - Beslag CD-1 og CD-2-1 – Pose 900212413
  - Beslag 1 – Pose 900212389
  - Beslag C-3-4 – Pose 91-517530 – Mappe A
  - Beslag C-3-6 – Pose 91-517532 – Mappe A
  - Beslag C-4-2 – Pose 91-517531 – Mappe A
  - Beslag C-3-5 – Pose A.2-0002108 – Mappe A
2. For øvrig avvises begjæringen.

Steingrim Wollan har anket tingrettens kjennelse til Borgarting lagmannsrett. Forsvareren har inngitt støtteskriv 5. oktober 2012. Påtalemyndigheten er kjent med anken og støtteskrivet, og har inngitt tilsvar 15. oktober 2012 med kopi til forsvarer.

Den ankende part, Steingrim Wolland, har i korte trekk anført:

Anken gjelder punkt 2 i tingrettens kjennelse som i realiteten ikke tok til følge forsvarerens begjæring om tilbakelevering av informasjon på speilkopi av siktedes databærer.

Tingretten har anvendt loven feil. Speilkopiene inneholder korrespondanse og dokumenter fra advokatvirksomheten helt tilbake til 1994. Begjæringen gjelder dokumentkopier som Økokrim to og et halvt år etter speilkopieringen fortsatt ikke har anmodet retten om å få

innsyn i. Lagringsmediet som speilkopiene er lagret på tilhører Økokrim og er i seg selv uten interesse for siktede. Saken dreier seg om dokumentene som er lagret på den tekniske innretningen, ikke tingen i seg selv.

Politiets fortsatte besittelse av dette dokumentmaterialet krever lovhjemmel, jf. Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) artikkel 6, 8 og 10. Den eneste lovbestemmelsen som kan være aktuell er straffeprosessloven § 205 tredje ledd siste setning. Dette var hjemmel for ransakingen i mars 2010, men det materiale som da ble tatt med har senere ikke vært tatt "til retten for avgjørelse av om beslag kan tas".

Det er ikke grunnlag for analogisk anvendelse av straffeprosessloven § 213 ut fra reelle hensyn. Det holder ikke som oppfyllelse av lovkravet i EMK. De reelle hensyn som tingretten trekker inn er dessuten ikke relevante. Dels skal det materiale som tas med etter straffeprosessloven § 205 forutsetningsvis være noe politiet ønsker å ta beslag i. Den forutsetningen slår ikke til her, og da kan ikke politiet bare beholde de dokumentene dette gjelder. Det må dessuten gjelde en tidsgrense for å ta dokumenter man har til retten "for avgjørelse om beslag skal tas". Dels er det uriktig fra et rettssikkerhetssynspunkt å la materialet ligge i politiets besittelse. Hverken Wolland eller mange av hans klienter har nødvendigvis tillit til at politiet ikke benytter den faktiske adgangen de har til materialet til å ta en uhjemlet titt i dokumentene uten å be om rettens avgjørelse.

Den ankende part har nedlagt slik *påstand*:

Alt materiale i Økokrims besittelse fra ransakingen hos Steingrim Wolland tilbakeleveres.

Økokrim har i korte trekk anført:

Det kan ikke ses at tingretten har anvendt loven uriktig. Siktede har ikke rett til å få tilbakelevert speilkopien på dette stadiet i saken. Speilkopien på lagringsmediet hos Økokrim er å betrakte som et teknisk bevis og ikke en samling dokumenter. Vilkårene for å levere tilbake lagringsmediet med speilkopien er ikke oppfylt. Spørsmålet om tilbakelevering må løses etter straffeprosessloven § 213, men hverken annet eller første ledd i bestemmelsen hjemler tilbakelevering. Med hensyn til særlig første ledd, er ikke vilkåret om at det "ikke lenger er behov for beslaget", oppfylt. Det gjelder selv om Økokrim har tilkjennegitt at man ikke har noen intensjon om å levere de resterende dokumentene på speilkopien til retten for gjennomgang og utlevering. Nye søk kan bli aktuelle når det foreligger en rettskraftig avgjørelse som avgjør hva som kan beslaglegges. Videre er det nødvendig å beholde lagringsmediet med speilkopien for å sikre de siktetes – ikke bare Wollands – rett til å begjære ytterligere etterforskningskritt.

Økokrim har nedlagt slik *påstand*:

Anken tas ikke til følge.

Lagmannsretten ser slik på saken:

Beslag som rettslig tvangsmiddel er regulert i straffeprosessloven kapittel 16. Det er sikker rett at det er påtalemyndigheten som i første omgang beslutter beslag i "ting som besitteren ikke vil utlevere frivillig", se § 205, og som påtalemyndigheten antar har "betydning som bevis", jf. § 203. Enhver som "rammes av beslaget" - den som hadde besittelsen av det beslaglagte og andre - har adgang til rettslig prøving av om beslaget skal opprettholdes, jf. § 208.

Et unntak fra regelen om påtalemyndighetens primærkompetanse finnes i straffeprosessloven § 205 tredje ledd. Unntaket gjelder "(d)okumenter eller annet som besitteren ikke plikter å forklare seg om uten etter særskilt pålegg fra retten". I disse tilfellene er det retten som i kjennelse avgjør om beslag kan tas. Likevel kan politiet i disse tilfellene uten besitterens samtykke "ta med dokumenter til retten for avgjørelse om beslag kan tas, ...". I så fall skal dokumentene "forsegles i lukket konvolutt i nærvær av en representant for besitteren".

I saken her har politiet ved ransaking hos siktede tatt med en stor mengde elektronisk lagrede dokumenter på lagringsmedier (databærer - i dette tilfellet en 160 GB Seagate PATA disk og siktedes PC) som tilhører ham. Politiet har speilkopierte databærene og har deretter levert siktedes disk og PC tilbake.

Speilkopi kan beskrives som en på kopieringstidspunktet eksakt kopi av innholdet på den eller de databærene (harddisker eller andre elektroniske lagringsmedier) som Økokrim først satte seg i besittelse av, jf. beskrivelsen i Rt. 2011 side 1188 avsnitt 35. Speilkopien i saken her inneholder filer som er elektroniske versjoner av et større antall dokumenter.

For en rekke av disse dokumentenes del har påtalemyndigheten, som nevnt innledningsvis i kjennelsen her, bragt spørsmålet om beslag inn for Oslo tingrett. Ifølge tingrettens kjennelse dreier det seg om "2309 av i alt flere titalls tusen dokumenter". Utvalget av de 2309 dokumentene ble ifølge kjennelsen gjort av Økokrim "for å lette tingrettens arbeid ... ved å benytte nærmere angitte søkeord, ...".

Lagmannsretten forstår det slik at utvalget konkret er gjort av en medarbeider i Økokrim som skal være underlagt taushetsplikt både utad og overfor andre i Økokrim med hensyn til opplysninger i materialet som er omfattet av siktedes taushetsplikt som advokat.

Lagmannsretten har merket seg at Økokrim i sin begjæring til Oslo tingrett 5. januar 2011 om gjennomgang og utlevering av beslag, foreslår denne fremgangsmåten "(b)asert på erfaring i tilsvarende saker". I Oslo tingretts brev til Økokrim 18. februar 2011 heter i punkt 4 at retten "er avhengig av Økokrims datatekniske bistand for å få gjennomgått databeslaget". Det refereres videre til taushetserklæring og det pekes på

hensiktsmessigheten av at vedkommende begynner arbeidet så snart som mulig. Lagmannsretten oppfatter dette som at tingretten har godkjent Økokrims forslag om fremgangsmåte.

Saken her gjelder de dokumentene som så langt *ikke* har vært "tatt ut" av speilkopien for å få en rettslig avgjørelse om beslag kan tas. Ordbruken "tatt ut" har lagmannsretten hentet fra avgjørelsen i Rt. 2011 side 1188, jf. blant annet avsnitt 37. I den avgjørelsen slås det for øvrig fast at "elektronisk materiale må likestilles med tradisjonelle dokumenter", jf. avsnitt 33 med henvisning til Rt. 2006 side 1193. Avgjørelsen Rt. 2011 side 1188 gjaldt dokumentinnsyn etter straffeprosessloven § 264, men lagmannsretten kan vanskelig se at ikke likestillingen skulle gjelde også i relasjon til spørsmål knyttet til beslag som tvangsmiddel.

Lagmannsretten har videre festet seg ved avsnitt 45 i Rt. 2011 side 1188. Der bekrefter Høyesterett at når dokumenter hentes ut fra en speilkopi, "må det skje etter reglene om beslag". Politiet eller Økokrim har med andre ord ikke lov til å ta ut dokumenter fra speilkopien uten først å be om, og få, rettens avgjørelse for at dokumentene kan beslaglegges. Både prinsipielt og praktisk må det derfor en rettslig avgjørelse til før et dokument blir et bevis i straffesaken.

På denne bakgrunn stiller lagmannsretten spørsmål om det er rettslig holdbart at speilkopien er i politiets og ikke tingrettens besittelse, og tilsvarende spørsmål om Økokrim kan foreta en sortering, selv om dette utføres av en datamedarbeider i Økokrim som har underskrevet en erklæring om taushetsplikt som omtalt ovenfor. Lagmannsretten kommer tilbake til disse spørsmålene.

Straffeprosessloven § 205 tredje ledd bygger historisk på en forutsetning om at "(d)okumenter eller annet" er fysiske og ikke elektroniske versjoner av skriftlig materiale. Bestemmelsen fremstår samlet sett slik at den direkte gjelder materiale som politiet allerede har en oppfatning av at vil "ha betydning som bevis". Det er i bestemmelsen ikke fastsatt noe om det som er igjen på speilkopi eller annet fra ransakingen, nemlig materiale som politiet ikke – i alle fall ikke i første omgang – "vil ta med ... til retten for avgjørelse om beslag kan tas". Lagmannsretten kan heller ikke se at andre bestemmelser er gitt om et slikt restmateriale i straffeprosesslovens regler om ransaking og beslag.

Flere spørsmål reiser seg om et slikt "restmateriale" rettslige stilling. Et spørsmål er om politiet overhodet kan opprettholde besittelsen av mer enn det man etter gjennomført ransaking har besluttet å ville "ta med" for å forelegge retten. Hvis det spørsmålet gis et bekræftende svar, må det avgjøres hva som gjelder for restmaterialet, i saken her særlig spørsmålet om det etter krav fra siktede skal tilbakeleveres. Et annet spørsmål er om det må settes en tidsgrense for opprettholdelse av politiets besittelse. Avgjørelsen i Rt. 2011 side 1188 behandlet spørsmålet om dokumentinnsyn i et slikt restmateriale, men det lå der

ikke an til problematisering av det første av ovenstående spørsmål, jf. avsnitt 36, der det bare slås fast at speilkopiering av databærere brukes "relativt ofte under etterforskning, særlig der datamaterialet er omfattende".

Lagmannsretten kan heller ikke se at spørsmålet om slikt "restmateriale" på speilkopien, slik det er definert ovenfor, på begjæring kan eller skal utleveres siktede, er avgjort i rettspraksis. Før dette spørsmålet drøftes og avgjøres, anser lagmannsretten det hensiktsmessig å se nærmere på beslektede problemstillinger knyttet til materiale som tas i besittelse etter ransaking og som hevdes å være unntatt fra beslagsretten, jf. straffeprosessloven § 204.

I avgjørelsen i Rt. 1986 side 1149, er det uttalt at det er retten, og ikke politiet, som skal gjennomgå dokumenter som finnes ved ransaking og som besitteren utpeker som dokumenter som faller inn under straffeprosessloven § 205 tredje ledd. Det gjelder enn mer dokumenter som besitteren ikke plikter å forklare seg om, og som det derfor overhodet ikke er adgang til å beslaglegge, selv om det er adgang til å behandle dem som beskrevet i § 205 tredje ledd annet punktum, jf. Hans-Petter Jahre i Festskrift til Anders Bratholm side 259-260, som omtaler dette som analogisk anvendelse av bestemmelsen. Analogien er akseptert i rettspraksis, se ovennevnte høyesterettsavgjørelse og Rt. 2011 side 296 avsnitt 38.

Politiet kan altså ikke "gjennomgå" dokumentene, jf. Rt. 1986 side 1149 på side 1155, annet hele avsnitt. Skulle politiet mene at dokumentene ikke faller inn under § 204, skal dokumentene ifølge avgjørelsen uansett "sendes forhørsretten til avgjørelse av beslagsspørsmålet". Lagmannsretten viser også til Ot.prp. nr. 53 (1983-84) side 63 der det heter:

"Konsekvensen av disse reglene blir at når politiet under ransaking av et redaksjonslokale ønsker å beslaglegge et dokument som avisen hevder har et innhold som avisens medarbeidere er fritatt forklaringsplikt om etter §125, vil ikke politiet ha adgang til å gjennomgå dokumentet på stedet. Men politiet vil ha rett til å ta dokumentet med seg med sikte på å få rettens avgjørelse om dokumentet kan beslaglegges. Dermed blir det opp til retten å avgjøre om politiet skal få innsyn i det omstridte dokumentet."

Lovgiver var klar over at det i praksis "ikke (er) til å unngå at politiet også kan komme til å gjennomse papirer som det ikke er adgang til å beslaglegge", men finner trøst i at beslagsforbudet er det vesentligste. Sitatet i forrige setning stammer fra Straffeprosesslovkomiteens innstilling og gjelder hva som skjer på selve ransakingsstadiet. Når materialet først er tatt i besittelse *etter* ransaking, bør det etter lagmannsrettens syn som utgangspunkt være mindre rom for løsninger som, slik Jahre op.cit. side 259 påpeker, "i noen grad strider mot hensynet til dem som reglene om taushetsplikt er satt til vern for".

Etter dette forekommer det lagmannsretten som utgangspunkt å være uhjemlet at speilkopien i saken her er i politiets, og ikke i rettens besittelse. Politiets søk i speilkopien eller deler av den fremstår også med samme utgangspunkt å være i strid med lovens ordning slik den beskrives blant annet i Rt. 1986 side 1149.

Slik lagmannsretten forstår rettstilstanden, skulle speilkopien vært innlevert til tingretten, og tingretten alene skulle foreta søk i denne. Det kan likevel reises spørsmål om og i hvilken utstrekning reelle hensyn og omfanget av dokumentmengden tilsier og kan begrunne en annen praktisk tilpasset løsning.

Det spørsmålet som foreligger her er imidlertid et annet, nemlig spørsmålet om behandling av det materialet – eller restmaterialet, jf. lagmannsrettens forklaring av uttrykket ovenfor - fra ransakingen som politiet så langt *ikke* har forelagt retten etter straffeprosessloven § 205 tredje ledd annet punktum. Det må være klart at politiet kan forelegge dette restmateriale for retten til avgjørelse etter § 205 tredje ledd selv om man i første omgang bare har forelagt andre deler av materialet for retten. Politiet er med andre ord ikke uten videre avskåret fra dette.

Men det oppstår andre litt ulike spørsmål. Ett er om det gjelder en ulovfestet frist for politiets plikt til å "ta med" restmaterialet til retten, jf. fremdriftskravet i § 226 siste ledd. Et beslektet spørsmål er om den som måtte gi opp besittelsen ved ransakingen – i vår sak siktede – på noe tidspunkt kan begjære restmaterialet utlevert, eventuelt på hvilke vilkår. Under dette spørsmålet ligger spørsmålet om reglene i § 213 om heving og bortfall av beslag kan brukes analogisk, slik tingretten har gjort i saken her. Et tredje spørsmål er om politiet har adgang til å foreta ny gjennomgang av materiale slik de gjorde ved utvalg av deler av det elektroniske materialet i første omgang.

Lagmannsrettens tar utgangspunkt i at det fremstår som klart at politiet/Økokrim ved ransakingen hos siktede, hadde anledning til å ta med siktetes elektronisk lagrede skriftlige materiale. Det må videre anses utvilsomt at politiet har lovlig adgang til å speilkopiere databærere som inneholdt materialet. Det vises her blant annet til Høyesteretts ankeutvalgs avgjørelse 29. oktober 2012 (HR-2012-2035-U) som implisitt kan tas til inntekt for dette synet. Speilkopiering som erstatning for det som er ransaket og eventuelt beslaglagt, er etter det lagmannsretten kjenner til, heller ikke problematisert i annen rettspraksis.

På grunn av påtalemyndighetens fremgangsmåte i saken her må spørsmålet om Økokrim hadde rett til å gå gjennom materialet på speilkopien for å velge ut hva som eventuelt skulle "ta(s) med til retten for avgjørelse om beslag kan tas", jf. straffeprosessloven § 205 tredje ledd, vies noe oppmerksomhet.

Lagmannsretten finner i tråd med det utgangspunkt den har tatt ovenfor, at speilkopien i sin helhet skulle vært overlevert og gjennomgått av tingretten. Det synes på det rene at

dette er en svært omfattende oppgave og at den ikke kan gjennomføres på en meningsfull måte uten kjennskap til etterforskningen og saken. Selv om lagmannsretten anser at denne fremgangsmåten vil være tidkrevende, kan lagmannsretten etter sin forståelse av regelverket om beslag som det er redegjort for ovenfor, ikke se at den kan unngås. Det gjelder særlig der det er tale om materiale som kan falle inn under beslagsforbudet i straffeprosessloven § 204 første ledd.

Selv om omfanget av oppgaven muligens tilsier at denne løsningen vil oppleves som upraktisk, kan det på den annen side være at den på et tidlig stadium vil føre til klargjøring av hva politiet vil ønske å beslaglegge og – ikke minst - klargjøre hva som *ikke* kan beslaglegges etter denne lovbestemmelsen, eventuelt *likevel* kan beslaglegges etter § 204 annet ledd. Lagmannsretten kommer tilbake til hvordan dette vil kunne gjøres for å tilfredsstillere lovens krav.

I sin kjennelse karakteriserer tingretten fremgangsmåten som lite hensiktsmessig (siste hele avsnitt side 6 i kjennelsen) uten å utdype dette eller problematisere Økokrims og tingrettens egen fremgangsmåte i saken så langt, jf. tingrettens andre kjennelse 11. mai 2012 nevnt innledningsvis.

I utgangspunktet er det vanskelig å forene at tingretten på den ene siden sier at Økokrim i første omgang allerede har foretatt en "hensiktsmessig filtrering av datamengden" og på den andre siden uttaler at "Økokrim ikke kan se på (speilkopien) uten rettens forutgående gjennomgang". Utsagnene kan likevel harmoniseres ved at tingretten har akseptert at datakyndig i Økokrim har adgang til speilkopiens innhold med taushetsplikt eksternt og internt, jf. tingrettens brev 18. februar 2011 nevnt ovenfor (tingrettens dok. 10). For helhetens skyld tilføyer lagmannsretten at siktedes tilsynelatende aksept av ordningen som tingretten aksepterte, ikke kan få betydning for den rettslige vurdering i saken her.

Lagmannsrettens oppfatning er at den fremgangsmåten som Økokrim foreslo i begjæringen, og som tingretten godkjente, ikke oppfyller lovens krav om at dokumenter skal "forsegles i lukket konvolutt". Om lovens ordlyd fremstår som gammelmodig og kanskje upraktisk når det gjelder elektronisk lagrede dokumenter, viser kravet i straffeprosessloven § 205 tredje ledd *in fine*, at formålet er å skille skarpt mellom politiets og rettens befatning med materiale fra en ransaking.

Hadde lovgiver ment at en datakyndig innenfor politiet eller Økokrim, med taushetsplikt eksternt og internt, når praktiske hensyn tilsa det, skulle ivareta dette skillet, antar lagmannsretten at det hadde det vært sagt i loven og i lovforarbeidene. Det er etter lagmannsrettens mening sannsynlig at lovgiver – om en slik fremgangsmåte skulle aksepteres – ville ha gjort den avhengig av rettens beslutning. I så fall ville retten sannsynligvis av lovgiver også ha vært gitt herredømme over eventuelle vilkår for ordningen. Som påpekt i rettspraksis og juridisk teori, se Rt. 2011 side 296 avsnitt 40, er

rettens arbeid knyttet til § 205, jf. § 204 i realiteten et ledd i en pågående ransaking. Arbeidet i dette leddet har lovgiver uttrykkelig gitt retten enekompetanse til å utføre og deretter avgjøre om beslag kan tas.

Lagmannsretten har ikke vanskelig for å se at den fremgangsmåte som tingretten etter Økokrims forslag i begjæringen 5. januar 2011, valgte her, kan fremstå som praktisk for både Økokrim og retten, men den er etter lagmannsrettens syn i strid med det loven fastsetter.

De praktiske utfordringene ved det lagmannsretten oppfatter som lovens ordning, slik de er antydnet ovenfor, kan dessuten løses også innenfor rammen av *rettens* gjennomgang ved bruk av datakyndig som utpekes av retten, og som forut for gjennomgangen orienteres av retten etter at partene har fått uttale seg, slik at vedkommende gis de retningslinjer for gjennomgangen som retten til syvende og sist vil måtte fastsette.

Lagmannsretten finner det riktig å peke på at den datakyndige i Økokrim ikke er den eneste i organisasjonen der som har kunnet gå inn og se på materialet i speilkopien, jf. signert påtegning 3. mars 2011 på taushetsplikterklæringen av samme dato fra "seniorrådgiver ved Dataavdelingen i ØKOKRIM". Det fremgår der at også andre på dataavdelingen "med administratortilgang kan åpne saken". Selv om andres adgang i samme påskrift søkes sikret ved en taushetsplikt, er dette med på å redusere sikkerheten for faktisk lekkasje av opplysninger. Dette er likevel ikke avgjørende for hvordan straffeprosessloven § 205 tredje ledd in fine er å forstå. Det avgjørende slik lagmannsretten ser det, er at lovgiver bevisst har valgt en løsning hvor dokumentene praktisk skal være utilgjengelige for politiet ved at de "forsegles i lukket konvolutt".

Som nevnt innledningsvis har tingretten gått gjennom og tatt stilling til utlevering eller ikke-utlevering av materiale som politiet på forhånd – etter lagmannsrettens syn på ulovlig vis - har identifisert på speilkopien som potensielle bevis som ønskes beslaglagt. Dette materiale er gjenstand for selvstendig avgjørelse i sak for Borgarting der kjennelse avses i dag (sak nr. 12-177075SAK-BORG/04).

For det resterende materiale har Økokrim signalisert at det kan være ytterligere dokumenter der man ønsker rettens avgjørelse om beslag etter straffeprosessloven § 205 tredje ledd annet punktum. Da må Økokrim, slik lagmannsretten ser det, begjære rettens gjennomgang av hele eller deler av restmaterialet.

Oppsummert er lagmannsrettens syn at når speilkopi er tatt, må *hele* speilkopien overlates retten. Etter at partene er hørt skal retten foreta gjennomgang og avgjørelse dersom det er tale om at speilkopien inneholder materiale som omtalt i straffeprosessloven § 204 første ledd. Det materiale som da av retten skilles ut som enten ikke av betydning som bevis eller som å falle inn under taushetsplikt, og derfor ikke blir beslaglagt etter at rettens avgjørelse

foreligger, jf. § 205 tredje ledd, skal leveres tilbake til besitteren, jf. Jahre op.cit. side 265 på slutten av avsnitt 3.4.4 om tilbakelevering av beslag som ikke kan utnyttes som bevis i straffesaken.

Det følger av dette syn at det teoretisk sett ikke er behov for rettslig regulering av den problemstilling som foreligger i saken her, dersom fremgangsmåten anvist i Rt. 1986 side 1149 følges. Lagmannsretten har uansett vanskelig for å se grunnlag for bruk av reglene i § 213 for å løse det spørsmål som begjæringen om utlevering reiser i saken her. Faktisk besittelse av materiale som fra siktedes side i praksis fortoner seg som beslag, men hvor påtalemyndigheten ikke har fulgt lovens fremgangsmåte for å få beslagsspørsmålet avgjort av retten, bør ikke kunne opprettholdes etter regler som gjelder lovlig beslag. Lagmannsretten finner således at tingrettens analogiske bruk av § 213 med støtte i reelle hensyn, ikke er holdbar.

Materialet ble tatt med etter en ransaking som fant sted for snart tre år siden, i mars 2010. Det er ikke opplyst noen annen grunn til at restmaterialet eller deler av det ikke er begjært gjennomgått med sikte på avgjørelse om beslag, jf. straffeprosessloven § 205 tredje ledd, enn at man nå avventer rettskraftig avgjørelse for de dokumenter som allerede er valgt ut av Økokrim, og som er gjenstand for Borgarting lagmannsretts avgjørelse i en annen sak. Avgjørelsen treffes som nevnt samtidig med kjennelsen i saken her.

Lagmannsretten anerkjenner Økokrims behov for å få rettens gjennomgang og eventuelle avgjørelse for så vidt gjelder restmaterialet på speilkopien. Det har gått så lang tid siden ransakingen, at det er grunn til å peke på det alminnelige kravet til fremdrift i straffeprosessloven § 226 siste ledd. Lagmannsretten forutsetter derfor at Økokrim mest mulig omgående begjærer tingrettens gjennomgang og eventuelle avgjørelse om beslag av materiale på speilkopien. Gjøres ikke det, skal utlevering skje. Det må hensyntas at lagringsmediet for speilkopien er Økokrims eiendom. Hvordan utleveringen forøvrig konkret skjer i praksis, forutsetter lagmannsretten at partene blir enige om.

Etter dette tas anken til følge, slik at utlevering av speilkopien gjennomføres så snart som praktisk mulig etter at Økokrim har tatt stilling til om man vil begjære ytterligere gjennomgang og beslutning av tingretten med hensyn til restmaterialet.

Økokrims eventuelle anke over kjennelsen her gis oppsettende virkning, jf. straffeprosessloven § 382.

Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING

1. Speilkopi av materiale tatt under ransaking hos Steinar Wolland utleveres ham.
2. Eventuell anke over kjennelsen her gis oppsettende virkning.

Peter L. Bernhardt

Sveinung Koslung

Ole Nyfløt

Bekreftes for førstelagmannen: